

Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті
коммерциялық емес акционерлік қоғамы

КЕЛІСІЛДІ
ҚР ТЖ/«КазСелденқорғау» ММ басшысы
Е.Садырбаев
« » 2024 ж.

БЕКІТЕМІН
Басқарма Төрағасы - Ректор
_____ **А. Куришбаев**
« » 2024 ж.

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

«6В11201 – Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі»

Берілетін дәреже: «6В11201 – Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» білім беру бағдарламасы бойынша қызмет көрсету саласының бакалавры

АЛМАТЫ 2024

«Аграрлық техника және механикалық инженерия» кафедрасының отырысында талқыланды

№ 6 хаттама « 12 » 01 2024 ж.

Кафедра меңгерушісі Жумагулов Ж. Жумагулов

«Инженерлік - техникалық» факультетінің академиялық комитеті отырысында қарастырылды

№ 6 хаттама « 26 » 01 2024 ж.

Факультеттің АК төрағасы У. Ибишев У. Ибишев

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесінде қарастырылып, Ғылыми Кеңеске ұсынылды

№ 4 хаттама « 01 » 02 2024 ж.

Университеттің ОӘК төрағасы _____ А. Абдыров

Білім беру бағдарламасы ҚазҰАЗУ Ғылыми Кеңесінде бекітілді

№ 9 хаттама « 01 » 03 2024 ж.

Құрастырушылар:

Факультет деканы

Л. Алдибаева

Кафедра меңгерушісі

Ж. Жумагулов

Аға оқытушы

А. Дюсенбиева

БЖ-20-14Р тобының студенті

А. Ниязбаева

2023 жылғы түлек

С.Андосов

Жұмыс беруші:

ҚР ТЖ «КазСелденқорғау» ММ басшысы

Е.Садырбаев

Келісілді:

Білім беру бағдарламаларын
жобалау офисінің бастығы

Ж. Кусайнова

Қолдану саласы

КЕАҚ «Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті» ішінде 6В11201 – «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» білім беру бағдарламасы бойынша бакалаврларды дайындауды жүзеге асыруға арналған

Нормативтік құжаттар

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 заңы;

Жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі №2 бұйрығы;

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлау бағыттарының сыныптауышы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 13 қазандағы № 569 бұйрығы;

Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығы;

Оқытудың кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 12 қазан № 563 бұйрығы;

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламаларының тізіліміне білім беру бағдарламаларын енгізу және алып тастау алгоритмі. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 4 желтоқсандағы № 665 бұйрығы;

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 12 қазандағы № 106 бұйрығы. Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары іске асыратын білім беру бағдарламаларының тізілімін жүргізу қағидалары, сондай-ақ білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізу мен одан алып тастау негіздері.

Кәсіптік стандарттар "Атамекен" Қазақстан Республикасы Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасы орынбасарының 11.12.2018 ж. № 339 бұйрығына №72 қосымша.

6В11201 - Өмір тіршілігінің қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау »білім беру бағдарламасы үш кәсіби стандарттармен қамтамасыз етілген:

«Еңбекті қорғау» кәсіби стандарты. «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының орынбасарының 18.12.2013 жылғы № 255 бұйрығына № 26 қосымша.

«Апаттарды қалпына келтіру» кәсіби стандарты. «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының орынбасарының 27.12.2013 жылғы № 2566 бұйрығына № 16 қосымша.

«Парниктік газдар шығарындыларын тексеру және тексеру» кәсіби стандарты. «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасы орынбасарының 2019 жылғы 30 желтоқсандағы № 270 бұйрығына №1 қосымша.

1. Білім беру бағдарламасының төлқұжаты

Білім беру саласының коды мен атауы	6B11 Қызмет көрсету
Оқу бағытының коды мен атауы	6B112 –Гигиена және өндірісте еңбекті қорғау
Білім беру бағдарламасының коды мен атауы	6B11201 – «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілік қауіпсіздігі»
Білім беру бағдарламасының түрі	Қолданыстағы
Білім беру бағдарламасының мақсаты	Тиісті кәсіби білімі мен өз деңгейінде практикалық дағдылары бар, келеңсіз жағдайларды жою және алдын алу бойынша шешімдер қабылдауға қабілетті сұранысқа ие мамандарды даярлау.
БХСЖ деңгейі бойынша	6
ҰБШ бойынша деңгейі	6
СБШ бойынша деңгейі	6
Кадрларды даярлау бағыты лицензиясы қосымшасының нөмірі	KZ89LAA00031870 05.08.2021ж. №006
ББ Аккредиттеу Аккредиттеу органының атауы Аккредитацияның қолданылу мерзімі	№2020KK0279 Сертификат KAZSEE 23.12.2020 -22.12.2025 ж.
Берілетін дәрежесі	6B11201 – «Қоршаған ортаны қорғау және өміртіршілік қауіпсіздігі» білім беру бағдарламасы бойынша қызмет көрсету саласының бакалавры
Оқу нәтижелері	2 кесте
Біліктілік пен лауазымдар тізбесі	-еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі инженер -қоршаған ортаны қорғау бойынша инженер (эколог) -еңбек жағдайының факторларын талдау жөніндегі сарапшы -еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бөлімінің бастығы -еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі бас техникалық менеджер; -еңбекті қорғау және қауіпсіздік саласындағы ғылыми-зерттеу және жобалық ұйымдардың ғылыми қызметкері.
Кәсіби қызметінің аймағы	-өнеркәсіптік кәсіпорындар, ұйымдар мен мекемелердің өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау қызметін ұйымдастыру; -қоршаған ортаның жай-күйін бақылау, өндірістік кәсіпорындар мен агроөнеркәсіптік кешеннің технологиялық процестерінен қоршаған ортаға зиянды әсерін бақылау; -өнеркәсіптік кәсіпорындардың, мекемелер мен ұйымдардың азаматтық қорғаныс қызметін құру; -өндіріс орындарындағы жұмысшылардың еңбек жағдайларын бағалау; -қауіпсіздік декларациясын жасау үшін өнеркәсіптік кәсіпорындардың, технологиялық процестер мен жабдықтардың қауіптілік деңгейін айқындау; -өнеркәсіптік кәсіпорындар мен агроөнеркәсіптік кәсіпорындардағы өнеркәсіптік қауіпсіздік пен еңбекті қорғау жағдайына мониторинг жүргізу. -төтенше жағдайлар кезіндегі шаруашылық объектілерінің

<p>Кәсіби қызметтерінің саласымен нысандары</p>	<p>тұрақтылығын бақылау.</p> <ul style="list-style-type: none"> -меншік түріне қарамастан барлық өнеркәсіптік кәсіпорындардың технологиялық процестері; Агробизнес кәсіпорындары, фермалар; -50-ден астам қызметкері бар мекемелер мен ұйымдар; -Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Төтенше жағдайлар комитеті; -Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің бөлімшелері: -төтенше жағдайлар, экология және еңбекті қорғау жөніндегі аймақтық департаменттер; -аудандық экология, төтенше жағдайлар, еңбекті қорғау және әлеуметтік қорғау бөлімдері; -техникалық және кәсіптік білім беру оқу орындары (колледждер, университеттер); -ғылыми-зерттеу ұйымдары (ғылыми-зерттеу институттары).
<p>Кәсіби қызметтің функциялары</p>	<ul style="list-style-type: none"> -өндірістік процестерді анықтау және қауіпті және зиянды еңбек жағдайымен жұмыс істеу -еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғауды бақылау жүйесін әзірлеу және енгізу үшін ұйымдастырушылық және техникалық қолдау -еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жүйесінің тиімділігі мен үздіксіз жетілуін қамтамасыз ету -жұмыс орындарындағы зиянды және қауіпті өндірістік факторларды есептеу және есепке алу -оңтайлы жұмыс және демалыс режимдерін қамтамасыз ету; - Санитарлық-гигиеналық еңбек жағдайларын қалыпқа келтіру -ұжымдық қорғаныс құралдарымен және жеке қорғаныс құралдарымен (ЖҚК) қамтамасыз ету -жұмысшылардың өндірістік денсаулығының бұзылу себептері мен жағдайларын зерттеу -қолайсыз еңбек жағдайларында жұмыс істейтін жұмысшыларға өтемақы төлеуді негіздеу - зардап шеҚКен жұмыскерлерді медициналық, еңбек және әлеуметтік оңалтуды ұйымдастыру -еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғауды бақылау жүйесін әзірлеу және енгізу үшін ұйымдастырушылық және техникалық қолдау -Кәсіпорынның санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығын басқару. -қызметкерлерді кәсіби іріктеу сапасына қатысу және қызметкерлердің қауіпсіз мінез-құлқының кәсіби маңызды қасиеттерін басқару (ӘҚК) -ұйымның құрылымдық бөлімшелерінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша жұмысты ұйымдастыру және үйлестіру және еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау бойынша ішкі бақылауды жүзеге асыру; - Еңбекті қорғау саласындағы қызметкерлердің біліктілігін арттыру, жетілдіру және қолдау

	<p>-оңтайлы жұмыс және демалу жағдайларын ұйымдастыруды, еңбек жағдайларын санитарлық-гигиеналық қалыпқа келтіруді басқару</p> <p>-өндірістік процестердің, жабдықтардың, құралдардың, өндірістік жабдықтардың, ғимараттардың, құрылыстардың және аумақтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету</p> <p>-өрт, өндірістік, энергетикалық және экологиялық қауіпсіздік факторларын басқару</p> <p>-факторларды анықтау және тәуекелдерді бағалау</p> <p>-еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жүйесіне қызметкерлерді тарту үшін мотивациялық технологияларды жасау және енгізу</p> <p>-мұнай мен мұнай өнімдерінің төгіліп кетуіне жол бермеуге және (немесе) олардың салдарларын азайтуға бағытталған инженерлік-техникалық шараларды жүргізу.</p> <p>-теңізде мұнай мен мұнай өнімдерінің кездейсоқ төгілуіне қарсы ұйымдастырушылық және техникалық шараларды жүзеге асыру</p> <p>-құтқару топтарын даярлау бойынша жедел және техникалық басшылық</p> <p>-экономиканың тиісті салаларында парниктік газдар шығарындыларын ұйымдастыру және тексеру және растау</p> <p>-тексеру және тексеру процесін басқару</p>
Кәсіби қызмет түрлері	<p>1. Бағалау:</p> <p>-жұмыс орнында қауіпсіздікті, гигиенаны және еңбекті қорғауды қамтамасыз ету шараларын іске асыруда техникалық, экологиялық және экономикалық тиімділікті бағалау;</p> <p>-қоршаған ортаны және еңбекті қорғау және авариялық-құтқару құралдарының жұмысын бақылау, өндірістік процестер мен жабдықтарды, авариялық-құтқару жұмыстары мен жабдықтарды басқаруды, авариялар мен апаттардың салдарын жою, еңбекті қорғау нормаларын, ережелерін және стандарттарын сақтау, қоршаған ортаны қорғау апаттар;</p> <p>2. Конструктивті:</p> <p>-жұмыста қауіпсіздікті, гигиенаны және еңбекті қорғауды қамтамасыз ету, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу және жою жөніндегі жобалық құжаттаманы әзірлеуге қатысу;</p> <p>-метрологияға техникалық құжаттаманы әзірлеу, бақылау-өлшеу құралдарын стандарттау, оларды баптау, тексеру және реттеу;</p> <p>-техносфера мен қоршаған ортадағы қауіпсіздік саласындағы жобалық және инженерлік құжаттама мен бағдарламаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу</p> <p>3. Ақпараттық технологиялар: дағдылары болуы керек:</p> <p>-кәсіпорындарда төтенше жағдайлардың алдын алу және болдырмауға арналған кәсіби компьютерлік бағдарламаларды енгізу;</p> <p>-мамандандырылған мониторинг, авариялық-құтқару</p>

	<p>жұмыстары, еңбекті қорғау қызметтерін, олардың материалдық-техникалық базасын қалыптастыру және ұйымдастырудың ақпараттық негізін енгізу;</p> <p>-табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың салдарын азайту және олардың салдарын жою бойынша технологиялық шараларды әзірлеу;</p> <p>-ағымдағы жұмысты және болашақты ақпараттық және технологиялық қамтамасыз ету үшін мақсаттар қою және міндеттерді қалыптастыру;</p> <p>- жүргізіліп жатқан зерттеулердің сипаттамасы, мәліметтерді дайындау және есеп беру, шолулар мен ғылыми жарияланымдар.</p>
<p>Дағдысы болу</p>	<p>- техносфералық қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау және төтенше жағдайларда қорғау талаптарын бұзуға әкеп соғатын табиғи және техногендік процестерді түсіну;</p> <p>- қоршаған ортаны қорғаудағы қауіпсіздік пен еңбекті қорғау талаптарына заманауи тәсілдер негізінде көп функциялы адам қызметі мен адамзаттың іргелі білімін көрсету;</p> <p>- мамандықтың мәнін және әлеуметтік-әлеуметтік маңызын, бакалаврдың кәсіптік қызметіне әкелетін негізгі мәселелерді қолдана білу.</p> <p>- Қазақстан Республикасының Конституциясының негізгі ережелерін, өнеркәсіптік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау және қоршаған ортаны қорғау, төтенше жағдайларда қорғау саласындағы заңнамалық және нормативтік-техникалық актілерді қолдануға;</p> <p>- техногендік қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы стандарттау, сертификаттау және өлшеу әдістері;</p> <p>- еңбекті қорғау, өнеркәсіптік санитария және еңбек гигиенасы, өнеркәсіптік экология және төтенше жағдайлардағы шаруашылық объектілерінің тұрақтылығы, сондай-ақ радиациялық, химиялық, биологиялық, өрт қауіпсіздігі негіздері ережелерін бақылауда;</p> <p>- программалаудың негізгі тілдері мен негіздері, техногендік қауіпсіздік және мекендеу орындарының қауіпсіздігі саласындағы мәселелерді шешуге бағытталған типтік бағдарламалық өнімдер;</p> <p>- өздерінің өндірістік және қоғамдық іс-әрекеттерін кәсіби түрде жүзеге асырады, мақсат қойып, ағымдағы жұмысқа және болашаққа қатысты тапсырмаларды тұжырымдайды, әріптестерімен ынтымақтасуға және шағын командалардың жұмысын жоспарлауға;</p> <p>- білім деңгейін, ғылыми көзқарасын, құзыреттілігін, біліктілігін арттыру, жаңа білімдер мен дағдыларды игеру, қазақ, орыс және шет тілдерін меңгеру деңгейін жоғарылату үшін олардың әлеуетті қабілетін іске асыру;</p> <p>- ақпараттық өнімдерді іздеу, жинау, сақтау, өңдеу және пайдалану үшін ақпараттық технологиялар құралдары мен компьютерлік техниканы пайдалану;</p> <p>- қоршаған ортадағы техносфералық қауіпсіздік пен</p>

	<p>қауіпсіздік саласындағы заңнамалық, нормативтік-құқықтық база мәселелері бойынша;</p> <ul style="list-style-type: none">- тіршілік ету ортасының қауіпсіздігі мен қауіпсіздігі саласындағы қызметті ұйымдастыру, жүргізу және бақылау;- экологиялық, техникалық құжаттамаларды, жобаларды, бағдарламаларды, кәсіпорындардың, ұйымдардың жобаларын әзірлеу және дайындау мәселелерінде;- эксперименталды зерттеулер саласында;- өнеркәсіптік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау және төтенше жағдайларда қорғау мәселелері бойынша кәсіптік қызметтің барлық аспектілерінде.
--	--

2. Пәндер бойынша оқу нәтижелері

Коды	Оқу нәтижелері
ОН1	Жаратылыстану саласындағы негізгі негіздерді, құқықтық, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет пен академиялық адалдықтың құрылымы мен функцияларын, экологиялық және экономикалық мәдениетті, академиялық жазу жанрларын жаттау.
ОН2	Өз қызметінде экономикалық заңдардың іс-әрекетін пайдалану, мемлекеттің конституциялық негіздеріне негізделген адамгершілік даму ережелерін келтіру.
ОН3	Командада және халықаралық ортада жұмыс істегенде кең ауқымды мәселелер бойынша ақылға қонымды және сауатты сөйлесе білу, өте коммуникативті қарым-қатынас жасау, өз ұстанымын нанымды тұжырымдау және нәтижеге назар аудару.
ОН4	Математикалық модельдерді әзірлеу, математикалық есептеулерді орындау және кәсіби есептерді шешуде математикалық білім мен түсінуді көрсету, математикалық әдістерді ақпараттық технологиямен біріктіру.
ОН5	Күнделікті өмірде, ауыл шаруашылығында және өнеркәсіпте заттар мен материалдарды қауіпсіз пайдалану үшін алған білімдері мен дағдыларын пайдалана отырып, физиканың, химияның негізгі ұғымдары мен заңдарының бірлігі арқылы дүниенің жаратылыстану-ғылыми бейнесін түсіндіру.
ОН6	Машиналар мен жабдықтардың жұмысының қауіпсіздігі мен сенімділігі мәселелерін шешу үшін білім мен түсінікті қолдану, машиналар мен технологиялық жабдықтарды төтенше жағдайларға бейімділік тұрғысынан бағалау.
ОН7	Зиянды және қауіпті өндірістік факторларды анықтау әдістерін және олардан жұмысшыларды қорғау жолдарын таңдау, адам денсаулығы мен қоршаған ортаға зиян келтіретін құбылыстарды болжау.
ОН8	Кәсіби жарамдылық және қауіпсіз жұмыс әдістеріне оқыту бойынша персоналды іріктеудің әдістемелік негіздерін қолдану, персоналдың қауіпсіздік мәселелері бойынша білімін және қауіпсіздік нұсқаулары мен ережелерін әзірлеу қабілетін тексеру.
ОН9	Ұжымда қауіпсіз ойлау психологиясы мен салауатты моральдық-психологиялық ахуалды құруды жоспарлау, қызметкерлерді әлеуметтік қорғау мәселелерін білу.
ОН10	Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестациялауды басқару арқылы еңбек жағдайларын жақсарту, оқу, практикалық және кәсіптік мәселелерді шешу және жұмыс орындарының жай-күйін бағалау бойынша құқықтық, ұйымдастырушылық, техникалық және экономикалық шараларды қолдану.
ОН11	Радиациялық, химиялық-биологиялық, электрлік және өрт қауіпсіздігі негіздерін, қауіпті және зиянды өндірістік факторларды анықтау, оларды өлшеу және қорғау әдістерін үйрету.
ОН12	Өндіріс пен қоршаған орта параметрлерінің жай-күйін бақылау, еңбек жағдайын жақсарту бойынша экономикалық негізделген шараларды тұжырымдау, жазатайым оқиғалардан, кәсіптік аурулардан және өндірістегі жазатайым оқиғалардан келтірілген зиянды есептеу.
ОН13	Әлеуетті қауіпті объектілердің қауіпсіздігін декларациялау үшін қажетті техносфера қауіпсіздігі және экологиялық қауіпсіздік саласындағы заманауи аспаптар мен жабдықтарды пайдалана отырып эксперименттер жүргізу.
ОН14	Физикалық және рухани өзін-өзі жетілдіру, кәсіби өсу және кәсіби ұтқырлық қабілетін сақтау, таңдаған мамандығы бойынша жаңа білімге қол жеткізуге деген ұмтылысты растау.

3. Білім беру бағдарламасының мазмұны

№ ІІІ	МК/ЖК/ТК	Пәннің коды	Құзіреттілікті қалыптастыратын пәндердің аты	көлемі, академиялық кредиттерде	Сағат көлемі						Курс және семестр бойынша кредиттердің бөлінуі								Кафедра ¹	Бақылау түрі		
					академиялық сағат саны	Аудиториялық				Аудиторияда н тыс		1 курс		2 курс		3 курс		4 курс				
						Дерістер	Тәжірибелік сабақ	Зертханалық сабақ	Басқа (практика)	СООЖ	СӨЖ	1	2	3	4	5	6	7			8	
	ЖПБ	Жалпы білім беретін пәндер циклы		56	1680	84	616			260	720	22	20	12	2							
		GT 01	Гуманитарлық және тілдік	30	900	30	260			160	450	15	10	5								
1	МК	КТ 1101	Қазақстан тарихы	5	150	15	30			30	75	5								29	Мемлекеттік емтихан	
2	МК	Fil 2106	Философия	5	150	15	30			30	75			5						29	Емтихан	
3	МК	Sht 1102	Шетел тілі	10	300		100			50	150	5	5							14	Экзамен	
4	МК	К(О)Т 1109	Қазақ (Орыс) тілі	10	300		100			50	150	5	5							15	Емтихан	
		КК 02	Кәсіби және коммуникативтік	10	300	30	60			60	150	5		5								
5	МК	АКТ 2107	Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	5	150	15	30			30	75	5								9	Емтихан	
6	ТК	GZN 1127	Ғылыми зерттеулердің негіздері	5	150	15	30			30	75	5								3 2 17	Емтихан	
		Kas 1126	Кәсіпкерлік																			
		ТАК 1125	Тіршілік әрекетінің қауіпсіздігі																			
		Еко1 1124	Экология																			
		Екон 1123	Экономика																			
KSZhK M 1122	Құқық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет																					
		ASBSOS 03	Әлеуметтік-саясаттану білім және салауатты өмір салты	16	480	24	296			40	120	2	10	2	2							

18	ТК	GZhTN 2253	Гидравлика және жылу техникасы негіздері	5	150	15	30			30	75				5					Емтихан
		GZhMA 2253	Гидрогазодинамика және жылу-масса алмасу																	
19	ТК	ККЕК 3246	Көлік құралдарының экологиялық қауіпсіздігі	5	150	15	30			30	75				5					Емтихан
		АКОКА 3246	Автомобильдердің қоршаған ортаға кері әсері																	
	ТК	EKN 3250	Электр қауіпсіздігі негіздері	5	150	15	30			30	75				5					Емтихан
		EKKT 3250	Энергетикалық қондырғылардағы қауіпсіздік техникасы																	
4 Модуль. Арнайы медициналық-санитарлық және құқықтық дайындық				20	600	45	90			50	90	325			15	5				
20	ТК	AM 2254	Апаттар медицинасы	5	150	15	30			30	75				5				8	Емтихан
		TKMBN 2254	Тіршілік қауіпсіздігі медициналық-биологиялық негіздері																	
21	ТК	EZ 3236	Өндірістік санитария және еңбек гигиенасы	5	150	15	30			30	75				5				8	Емтихан
22	ТК	AKI 2264	Авариялық-құтқару ісі	5	150	15	30			30	75				5				8	Емтихан
		TZhKB 2264	Төтенше жағдайлардағы көлік және байланыс																	
23	ЖК	OP 2257	Өндірістік практика	5	150					50	100				5				8	Есеп
5 Модуль. Жалпы аграрлық-техникалық дайындау				10	300	30	60			60	150				5	5				
24	ЖК	ТТК 3239	Техника мен технологияның қауіпсіздігі	5	150	15	30			30	75				5				8	Емтихан
25	ТК	КТNM 3245	Құтқару техникасы және негізгі машиналар	5	150	15	30			30	75				5				9	Емтихан
		KZhTTZ hZh 3245	Құтқару жұмыстарының тактикасы және төтенше жағдайларды жою																	
6 Модуль. Төтенше жағдайлардың алдын алу және				35	1050	90	180			50	180	450			10	20				

қорғау																				
26	ТК	UZhKK 3242	Ұжымдық және жеке қорғаныс құралдары	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
		MTKK 3242	Медициналық және техникалық қорғау құралдары																	
27	ТК	RHBKN 3261	Радиациялық, химиялық және биологиялық қауіпсіздік негіздері	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
		RKN 3248	Радиациялық қауіпсіздік негіздері																	
28	ЖК	OK 3262	Өрт қауіпсіздігі	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
29	ТК	KOIKN 3249	Қоршаған ортаны инженерлік қорғау негіздері	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
		KOKT 3249	Қоршаған ортаны қорғау технологиясы																	
30	ЖК	TBBAK 3240	Техносфераны бақылау және бақылау әдістері мен құралдары	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
31	ТК	TKB 4305	Техносфералық қауіпсіздікті басқару	5	150	15	30			30	75					5				
		EKBZh 4305	Еңбекті қорғауды басқару жүйесі																	
32	ЖК	OP 3260	Өндірістік практика	5	150				50		100					5			8	Есеп
	КП	Кәсіптік пәндер циклі		60	1710	120	285			90	240	890				5		25	30	
7 Модуль. Жалпы бейіндік дайындау				15	300	30	60			40	60	150				5		10		
33	ЖК	OKTR 4306	Өнеркәсіптік қауіпсіздікті техникалық реттеу	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
34	ТК	KSKB 4310	Қауіпсіздік саласындағы қадағалау және бақылау	5	150	15	30			30	75					5			8	Емтихан
		КАК 4310	Қызметкерлерді әлеуметтік қорғау																	
35	ТК	OK 3243	Өндірістік қауіпсіздік	5	150	15	30			30	75					5				
		OKATZh 3244	Өнеркәсіптік кәсіпорындардағы апаттар мен																	

¹ Ескерту:

Кафедра номері	Қысқартылған атауы	Кафедралар атауы
1	АСЖБ	Агрономия, селекция және биотехнология
2	ТАжЭ	Топырақтану, агрохимия және экология
3	ЖШӨҚжК	Жеміс-көкөніс шаруашылығы, өсімдік қорғау және карантин
4	ОРАжБШ	Орман ресурстары, аңшылықтану және балық шаруашылығы
5	ЖРжК	Жер ресурстары және кадастр
6	СРжМ	Су ресурстары және мелиорация
7	АТжМИ	Аграрлық техника және механикалық инженерия
8	МП	И.В.Сахаров атындағы «Машина пайдалану»
9	ЭҮжА	Энергия үнемдеу және автоматика
10	ІТ-ТжА	ІТ-технологиялар және автоматтандыру
11	АХжӨБ	Акушерлік, хирургия және өсіп-өну биотехнологиясы
12	БҚ	Биологиялық қауіпсіздік
13	КВМ	Клиникалық ветеринариялық медицина
14	МВжИ	Микробиология, вирусология және иммунология
15	ВССжГ	Ветеринариялық санитариялық сараптау және гигиена
16	ФМжБ	Академик Н.О. Базанова атындағы физиология, морфология және биохимия
17	ЕАжҚ	Есеп, аудит және қаржы
18	МжАҰ	Х.Д. Чурин атындағы «Менеджмент және агробизнесті ұйымдастыру»
19	Құқық	Құқық
20	МШӨӨТ	Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
21	ТӨТжҚ	Тағам өнімдерінің технологиясы және қауіпсіздігі
22	ӘП	Әлеуметтік пәндер
23	ҚжОТ	Қазақ және орыс тілдері
24	ШТ	Шетел тілдері
25	ДТжС	Дене тәрбиесі және спорт
26	ӘК	Әскери кафедра

4. Құзыреттілік картасы

Кодта р	Модуль	Жалпы білім беретін құзыреттіліктер	Оқу нәтижелері
ҚК1	Гуманитарлық және тілдік модулі	Білім алушыларды фундаментальді деректанулық және тарихнамалық материалдармен, сондай-ақ қазіргі Қазақстан тарихы ғылымының жетістіктермен таныстыруға; Қазақстан тарихының гуманитарлық білім беру жүйесіндегі орнын анықтауға; дамудың заманауи кезеңіндегі өзекті мәселелерді талдау үшін Қазақстан тарихының нысаны мен пәнінің ерекшелігін анықтауға; Ұлы Дала аумағындағы мемлекеттілік формалары мен өркениеттердің эволюциясын, қазақ халқы этногенезінің негізгі кезеңдерін толық және объективті көрсетуге негізделген Қазақстан тарихының ғылыми-негізделген тұжырымдамасын жасауға; Қазіргі Қазақстан тарихының оқиғалары туралы білімдерді жүйелеуге қалыптастыруға бағытталған;	<ul style="list-style-type: none"> - Қазақстан тарихының негізгі даму кезеңдерін білу мен түсіну бойынша білімін көрсету; - сыни талдау негізінде тарихи өткеннің құбылыстары мен оқиғаларын адамзат қоғамының дүниежүзілік тарихи дамуының ортақ ұстанымдарымен ұштастыра білу; - қазіргі Қазақстандағы құбылыстар мен тарихи үдерістері зерттеу барысында аналитикалық және аксиологиялық талдау дағдыларын игеру; - заманауи қазақстандық даму үлгісінің ішкі ерекшеліктерін объективті және жан-жақты зерделей білу; - Қазақстан тарихының үдерістері мен тарихи құбылыстарды жүйелеу және сыни баға беру.
ҚК 2		болашақ маманның тұлғалық дүниетанымы, азаматтық және адамгершілік ұстанымдары негізінде әлеуметтік-мәдени дамуының қалыптасуын қамтамасыз ететін жалпы құзыреттілік жүйесін қалыптастырады;	<ul style="list-style-type: none"> - қоршаған болмысты, табиғи және әлеуметтік әлемді, ғылыми және философиялық әдістермен тануды, ғылыми пайымдауды және зерделеуді қамтамасыз ететін философия негіздері білімімен қалыптасқан дүниетанымдық ұстанымдар негізінде бағалау; - мифологиялық, діни және ғылыми дүниетанымның мазмұны мен өзіндік ерекшеліктерін түсіндіру; - бүкіл әлеуметтік және өндірістік салаларда болып жатқан жағдайларға берген өз бағасын дәлелдеу;
ҚК 3		тұлға аралық мемлекеттік, орыс және шет тілдерінде әлеуметтік және кәсіби қарым-қатынас қабілетін дамытады;	<ul style="list-style-type: none"> - тұлғааралық, мәдениетаралық және өндірістік (кәсіби) қарым-қатынас міндеттерін шешу үшін қазақ, орыс және шет тілдерінде ауызша және жазбаша нысандарда байланысқа түсу; - грамматикалық білім жүйесі негізінде тілдік және сөйлеу құралдарын пайдалануды жүзеге асыру; қарым-қатынас жағдайларына сәйкес ақпаратты талдау;
ҚК 4	Кәсіби және	өз өмірінде және барлық қызмет	-коммуникация

	коммуникативті модулі	салаларында заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды меңгеру және пайдалану арқылы ақпараттық сауаттылықпен дамытуға ықпал етеді;	қатысушыларының іс-әрекеттері мен қылықтарын бағалау. - жеке қызметінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың әр түрлі түрлерін пайдалану: интернет-ресурстар, іздеу, сақтау, өңдеу, қорғау және ақпаратты тарату бойынша бұлтты және мобильді сервистерді пайдалану;
ҚК5		Сыбайлас жемқорлыққа төзбеу және құқық пен заңға құрметпен қарау.	<ul style="list-style-type: none"> - оқиғалар мен іс-әрекеттері құқықтық реттеу саласы тұрғысынан талдау және қажетті нормативтік актілерді қолдана білу; - қолданыстағы заңдарға бейімделу; - заңды пайдалана отырып, өз құқықтары мен мүдделерін қорғау - құқықтық сана, құқықтық ойлау және құқықтық мәдениет негізінде дамыған кәсіптік қызметті жүзеге асыру; - заңға сәйкес келетін шешім қабылдау және заңдық әрекеттер жасау. - жеткілікті деңгейде құқықтық саналы болу; - этикалық тұрғыдан кәсіби қызметтің фактілері мен құбылыстарын бағалай білу; - нақты өмір жағдайларында адамгершілік қағидалары мен мінез-құлық нормаларын қолдану.
ҚК6		экономика базалық біліміне сәйкес ақпаратты қабылдау және талдауда құзыретті болуы керек; экономикалық білім негіздерін әртүрлі қызмет салаларында пайдалану; ситуациялық және практикалық міндеттерді шешу кезінде алған білімдерін қолдануға қабілетті болу, нормативтік-құқықтық актілерді, теориялық ережелер мен құқық нормаларын қолдануда құзіретті болу керек.	<ul style="list-style-type: none"> - экономиканың қызмет етуінің іргелі мәселелерін білу, экономикалық заңдардың әрекет ету механизмін және көріністерін, сондай-ақ жетекші мектептер мен экономикалық ғылым бағыттарының негізгі ерекшеліктерін; - экономикалық терминдер және категорияларды меңгеру және оларды оқу процесінде қолдану; - әлемдік және отандық экономика тарихының негізгі оқиғаларын білу және түсіну, "Қазақстан - 2050" стратегиясы іске асыру барысында болып жатқан реформаларды білу, қазіргі заманғы бизнес саласының даму үрдістерін. - әр түрлі нарықтық

			<p>құрылымдардағы нарықтық агенттердің мінез-құлқын салыстыру және ажырату;</p> <ul style="list-style-type: none"> - макроэкономикалық нарықтардағы экономикалық агенттердің өзара әрекетін түсіндіру; - әр түрлі елдердегі макроэкономикалық саясаттың нәтижелілігін салыстыру; - қазіргі заманғы макроэкономикалық құбылыстардың өзіндік көзқарастарын дәлелдеу; - Қазақстанда жүргізіліп жатқан экономикалық реформалардың нәтижелерін бағалау үшін практикада алынған білімін пайдалану. -адам мен азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын, міндеттерін білу; -Қазақстан Республикасындағы әрекет етуші негізгі нормативтік құқықтық актілерді білу, олардың қолдану аясын дұрыс түсіну; -халықаралық заңдылықтарды білу; -мемлекеттік басқару органдарының жүйесін және олардың өкілеттік шеңберін білу; -материалдық және іс-жүргізу құқығының өзара әрекеттесу механизмін түсіну; -қазіргі қоғам өміріндегі құқықтың ролі мен маңызын түсіну; -қолданыстағы заңнаманы бағдарлай білу; -заңды қолдана білу, өз құқықтары мен мүдделерін қорғай алу.
ҚК7		<p>Аз қалдықты өндірістерді іске асыру және шаруашылық қызметінің экологиялық тиімділігін бағалау әдістерін қолдану саласында құзыретті болу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - экология саласында табиғатты ұтымды пайдаланудың негізгі терминдерінің мазмұнын білу; қазіргі заманғы жаһандық және өңірлік экологиялық проблемаларды және оларды шешу жолдарын; - ықтимал экологиялық проблемаларды шешу және болжау үшін экологиялық білімдерін қолдана білу;

			<ul style="list-style-type: none"> - аз қалдықты өндірістерді және шаруашылық қызметінің экологиялық тиімділігін бағалауды іске асыру әдістерін қолдану. - қоғам мен табиғат құбылыстары арасында туындайтын себеп-салдарлы байланыстарды орнату. - орын алуы мүмкін экологиялық проблемаларды шешу және болжау үшін экологиялық білімді қолдану.
ҚК8		<p>Алған білімін машиналар мен жабдықтарды пайдалану қауіпсіздігі мен сенімділігі мәселелерін шешу үшін және қызметкерлерді әлеуметтік қорғау мәселелерін білу үшін қолдануға мүмкіндік беру.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - өндірістік қауіпсіздік, еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және азаматтық қорғау бойынша негізгі заңнамалық актілерді білу; - алған білімін машиналар мен жабдықтарды қолдану қауіпсіздігі мен сенімділігі мәселелерін шешу үшін пайдалану; - техниканы және технологиялық жабдықтарды төтенше жағдайларға ұшырауы тұрғысынан бағалау қабілеті.
ҚК9	Әлеуметтік-саясаттану білім және салауатты өмір салты модулі	<p>өзін-өзі дамыту және өмір бойы білім алу дағдыларын Қалыптастырады;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану және психологиялық базалық білімді ескере отырып, тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіби қарым-қатынас әр түрлі салаларындағы жағдайларға баға беру. - интеграциялық процестердің қазіргі заманғы өнімі ретінде аталмыш ғылымның білімдерін синтездеу; - ғылыми әдістерді және нақты ғылымды зерттеу тәсілдерін пайдалану, сондай-ақ бүкіл әлеуметтік-саяси кластерді; - өзіндік адамгершілік және азаматтық ұстанымын қалыптастыру; - қазақстан қоғамының қоғамдық, іскерлік, мәдени, құқықтық және этикалық нормаларын пайдалану; - тұлғалық және кәсіби бәсекеге қабілеттілігін көрсету; - әлем мойындаған қоғамдық-гуманитарлық ғылымдар саласында білімдерін қолдану; - талдау және таңдау әдіснамасын жүзеге асыру; - зерттеу нәтижелерін қорыту; - жаңа білімді синтездеу және

			гуманитарлық қоғамдық маңызды өнім түрінде таныстыру;
ҚК10		қазіргі заманғы әлемде ұтқырлыққа икемді, сыни ойлау және физикалық өзін-өзі жетілдіруге қабілетті жеке тұлға қалыптастырады.	- өмір бойы өзін-өзі дамыту және мансаптық өсу үшін жеке білім беру траекториясын құру, дене шынықтыру құралдары мен әдістері арқылы толыққанды әлеуметтік кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтын ұстауға бейімделу.
ҚК11	Модуль 4. Арнайы медициналық-құқықтық оқыту	Қызметкерлер үшін қалыпты еңбек жағдайларын қамтамасыз ету, әлеуметтік маңызды мәселелер мен процестерді талдау, өндірістік апаттар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету мүмкіндігі, зиянды және зиянды өндірістік факторларды анықтау, ұжымдық қорғаныс параметрлерін есептеу және жеке қорғану құралдарын қамтамасыз ету	-жұмысшылардың қауіпсіз және зиянсыз еңбек жағдайларын ұйымдастыру тұжырымдамасын анықтаңыз. -еңбек заңнамасының негіздеріне, жұмыс орнындағы қауіптер мен қауіп-қатерлерді анықтау әдістері туралы хабарлау. -құзыретті ортада талқылаңыз. және егжей-тегжейлі қарастырыңыз негіздері кәсіпорындарда қауіпсіз және зиянсыз еңбек жағдайларын жасау, кәсіпорындардағы еңбек қауіпсіздігін жобалау принциптері. - бейбіт уақытта төтенше жағдайлар кезінде төтенше медицина қызметінің құқықтық негіздерін білуін көрсетеді және төтенше жағдайлардан кейін медициналық және санитарлық шаралар жүргізеді. -қауіпсіздік тұрғысынан өнеркәсіптік кәсіпорындардың бірліктерінің және оларда орнатылған жабдықтардың жұмыс істеу режимдері мен режимдерін есептеу. - өндірістік авариялар мен кәсіптік аурулардың алдын алу жөніндегі шараларды әзірлеу және іске асыру. - сыбайлас жемқорлыққа, заңға және заңға құрметпен қарауға төзбеушілікті көрсету.
ҚК12	Модуль 5. Жалпы агротехникал	Өнеркәсіпте және аграрлық секторда қауіпсіз еңбек жағдайларын жасауда құзырлы	-өнеркәсіпте және аграрлық секторда еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау

	ық дайындық	болу, осы мақсаттарға жету үшін стандарттау және сертификаттауды түсіну, ауыл шаруашылығы технологиясы мен технологиясының негіздерін білу	саласындағы мамандарды анықтаңыз. - аграрлық сектордағы ықтимал қауіпті өнеркәсіптің, жабдықтардың және технологиялық процестердің технологиясының айрықша негіздерін қалыптастырады. - агроөнеркәсіп кешенінің технологиялық процестерінің зиянды және зиянды қасиеттерін жіктеу. -қоршаған ортаның параметрлерін талдау және бақылау нәтижелерін зерттеу. -қолайсыз факторлар мен қауіпті жағдайлар туындаған кезде шешім қабылдау дағдыларын көрсету.
ҚК13	Модуль 6. Төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды қорғау	Техникалық жүйелерде, соның ішінде өрттен және жарылыстардан болған жағымсыз оқиғалар тәуекелдерінің пайда болуын есептеу кезінде тәуекелдерді басқаруға қабілетті болу, қажетсіз оқиғалардың салдарын қалай жою керектігін білу, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасының негізгі талаптарын сақтау	- орын алған апаттар мен апаттардан болатын зиянды болдырмауға және азайтуға қабілетті маманның функционалдық міндеттерін анықтаңыз. - анықтаманы қалыптастырыңыз төтенше жағдайлар қаупін азайту, персоналды басқару принциптері және бейбіт және соғыс уақытында төтенше жағдайларды материалдық-техникалық қамтамасыз етуді ұйымдастыру бойынша алдын-алу шаралары. -қатты тұрмыстық қалдықтардың өндірісімен сипатталатын минералды шикізатты өңдеудің ауқымды өндірісінің технологиясының негіздерін түсіндіріңіз. -өндірістік азаматтық объектілердің жылудан қорғау негіздері, өрт және жарылысты қорғау туралы жалпы ақпаратты анықтау. -жазатайым оқиғаларды, апаттар мен дүлей апаттардың алдын алу және жою жөніндегі шараларды жүзеге асырудың ұйымдастырушылық

			<p>негіздерін зерделеу.</p> <p>-төтенше жағдайларға жауапты бөлімдер мен қызметтердің ұйымдық құрылымын, олардың міндеттері мен мүмкіндіктерін өзгерту.</p> <p>- әлеуметтік сипаттағы қауіпті және төтенше жағдайларды сыныптау, әлеуметтік сипаттағы төтенше жағдайлардың көріністерін анықтау.</p> <p>- қауіпті әлеуметтік жағдай туындаған жағдайда іс-қимыл жоспарын жасау.</p>
ҚК14	Модуль Жалпы профильді дайындау	7. Радиоактивті, биологиялық және химиялық заттардың қауіптілігі мәселелерінде құзыретті болуы, барынша рұқсат етілген дозалары мен концентрацияларын білу, тиімді қорғауды қолдану, техникалық регламенттердің талаптарын кәсіптік қызметте қолдану мүмкіндігі, өнеркәсіптік қауіпсіздікті	<p>- өнеркәсіптік қауіпсіздікті техникалық реттеудің негізгі мақсаттары мен қағидаларын белгілеу.</p> <p>- Технологиялық процестердің негізгі өндірістік қауіптілігін және қауіптілігін, қайта өңдеуге болатын материалдарды және алынған өнімдерді анықтау.</p> <p>- қауіпті өндірістік объектілерді сараптау әдістерін және оларды қорғау туралы декларацияларды қолданады.</p> <p>- Техникалық регламенттердің кәсіби қызметінің ережелерін пайдалану.</p> <p>- зиянды және зиянды өндірістік факторларға әсерін азайтатын еңбек қорғаудың тиімді жүйесін қолдану.</p> <p>- қауіпті өндірістік объектінің қауіпсіздік декларациясын әзірлеу.</p> <p>-радиоактивті заттармен ластанған жерлерде ауаның, топырақтың және судың үлгілерін зерттеу және алу, радиацияның әртүрлі типтерінен қалқандарды есептеу және радиоактивті көздерді қолданатын кәсіпорындардағы радиациялық жағдайды талдау.</p>

<p>ҚК15</p>	<p>Модуль 8. Кәсіптік-техникалық оқыту</p>	<p>Өндірістік объектінің жұмыс орындарын бағалау, ықтимал қауіпті объектілердің қауіпсіздігін қуәландыратын және жария етуге құзыретті болу, объектінің азаматтық қорғанысын ұйымдастыруға мүмкіндік беру, ауыл шаруашылығы бизнесінің жұмыс жағдайын және негіздерін білу</p>	<p>- еңбек жағдайлары мен өндірістік қауіп-қатерлерді бағалауға, азаматтық қорғаныс қызметтерін ұйымдастыруға және өнеркәсіптік объектіні және АБА қондырғысын жұмылдыруға жауапты маманның негізгі міндеттерін тізімдеңіз.</p> <p>-өндірістік объектілерде болған апаттардың сенімділігі мен тәуекелдерін анықтау әдістерін әзірлеу.</p> <p>-электр жабдықтары мен электр энергиясын жеткізу принциптерін түсіндіру.</p> <p>- дыбыс толқындарының және дыбыс көздерінің физикалық сипаттамаларын, бөлмелерде акустикалық толқындардың таралуын түсіндіріңіз.</p> <p>5) еңбек жағдайлары бойынша жұмыс орындарын аттестаттау үшін еңбек қауіпсіздігі саласындағы нормативтік-құқықтық құжаттарды қолдануға.</p> <p>-өндірістік объектіде төтенше жағдайларға жол бермеу және жою жөніндегі шаралардың сәйкестігі мен тиімділігін бағалауға қауіпсіздік шараларын сақтауды қадағалап отыру.</p> <p>- ауыл шаруашылығы кәсіпорындарында еңбек және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі шаралардың тиімділігін экономикалық есептермен сипаттайды</p>
<p>ҚК16</p>	<p>Модуль 9. Инженерлік және басқарушылық дайындық</p>	<p>Еңбекті қорғауды ұйымдастыруға, жұмыскерлерді әлеуметтік қорғауға, халықты төтенше жағдайларда әрекет етуге дайындауға, қоршаған ортаға теріс әсер ету салдарларын барынша азайтуға мүмкіндік беретін өндірістік және табиғи апаттардың объектілерін қорғауды ұйымдастыруға құзыретті болу, қоршаған ортаны қорғаудың негізгі инженерлік әдістерін білу</p>	<p>-оқыту траекторияларындағы мамандарды даярлау ерекшелігін қалыптастыру: техносферадағы қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау, төтенше жағдайларда қорғау және ауыл шаруашылығында еңбек қорғауды ұйымдастыру.</p> <p>-төтенше жағдайлар туындаған жағдайда халықты, кәсіпорындар мен лауазымды тұлғаларды оқыту әдістерін</p>

		<p>анықтау.</p> <ul style="list-style-type: none">- азаматтық қорғаныс объектісін ұйымдастыру жөніндегі нормативтік құжаттардың тізбесін жасайды.- химиялық, радиациялық, жарылыс және өрт қаупі бар кәсіпорындарда өндірістік персонал мен материалдық-техникалық ресурстарды қорғауды ұйымдастыру жөніндегі жоспарды әзірлеу.- қызметкерлерге, қызметкерлерге және олардың отбасы мүшелеріне арналған эвакуациялық схеманы оңтайландыру.- еңбекті қорғауда ауыл шаруашылығы қызметкерлерін оқыту әдістері мен әдістерінің мысалдарын келтіріңіз.- нормативтік құқықтық актілерді қарау тәртібін белгілейді.- дағдарыс жағдайында әлеуметтік қорғау мәселесін шешеді.- агроөнеркәсіп кешенінің объектілерін табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар факторларының әсерінен қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарын жасаңыз.
--	--	---

5. Білім беру бағдарламасының модульдері игерген кредиттер сомасын көрсететін жиынтық кесте

Оқу курсы	Семестр	Оқытылатын пәндер саны			Академиялық кредиттер саны						Барлық академиялық сағаттар саны	Оқытудың қосымша түрлері (ОҚТ/әскери дайындық	Саны	
		МК	ЖК	ТК	Теориялық оқыту	Оқу тәжірибесі	Өндірістік тәжірибе	Диплом алды тәжірибе	Қорығынды аттестация	Барлығы			Емтихан	Диф.сынақ
I	1	4	2	1	30					31	900		7	
	2	4	2	1	28	2				31	900		6	1
II	3	3	2	1	30					30	900		6	
	4	1	1	4	25		5			30	900		5	1
III	5			5	30					30	900		5	
	6		1	5	26		5			30	900		5	1
IV	7		1	5	25		4			30	900		5	1
	8		1	2	12			4	12	30	900		2	1
Барлығы		12	10	24	206	2	14	4	12	242	7200		41	5

Оқу бағдарламасына қосымша

Қосымша1

Практика базасы

№	Компаниялардың, кәсіпорындардың, ұйымдардың атауы	Контакты, телефон, e-mail
1	ТОО "ЕрАн-ЭкоТранс"	Республика Казахстан, 050014, г. Алматы, пр.Рыскулова, дом 73а, офис 8 Тел: +7 727 251 65 79 +7 727 251 65 80 bromelia85@mail.ru
1	ТОО «Standard Group»	г. Алматы, ул. Назарбаева, 103, офис 707. Тел. 8 701 712 4827 e-mail: sapabek@sgl.kz
2	ТОО «Труд и безопасность»	г. Алматы, 8 микрорайон, 2 84а тел. 303 94 14 e-mail: Ot_tb1@mail.ru
3	Республиканский центр повышения квалификации по ЧС	г. Алматы, ул. Байзакова 300. e-mail:kursy@mail.ru тел. 8(701 7737 2778
	Корпус спасателей-волонтеров КЧС МВД РК	г. Алматы, пр. Абая, 143, офис 329 e-mail: 191@reskue.kz Тел. 8 727 270 11 91
4	ТОО «Амиран-Агро»	Алматинская обл., Талгарский р/н. Тел.:8(72774)42301,факс:8(727)3074822 e-mail: amiran_almaty@mail.ru
	ТОО «Байсерке-Агро»	Алматинская область, Илийский район, с.Байсерке ул.Кунаева, 1. Тел.:87019916120, 87018813379 e-mail: bajserke-agro.all.biz
	КХ «Мамед»	Алматинская обл., Карасайский р/н. Тел.:8(727)3728617, 87016664751 e-mail: kalit50@mail.ru
	ТОО НПЦ «Агроинженерии»	050005, г. Алматы, пр. Райымбек 312, Тел.:8(727)2479600; факс:8(727)2479607 e-mail: kazniimech@yandex.kz
5	ТОО «Инжстройинновация А-А»	0500000 г. Алматы ул.Досмухамедова 11/32 Тел.:8(327)3174061; факс: 8(727)2380721 e-mail: isi-aa@mail.ru
6	ТОО «Алмаз-транс»	010000 г. Алматы, ул. Родостовца 120 Тел.: 8(7272)961313

Қосымша 2

Пәндер туралы ақпарат

№	Пәннің атауы	Курстың қысқаша сипаттамасы (30-50 сөз)	Кредиттер саны	Құзыреттілік компетентті (кодтар)
Жалпы білім беретін пәндер циклы ЖОО компоненті/Таңдау компонент				
1	Қазақстан тарихы (МЕ)	Пәнді оқу студенттердің бойында қазақ халқының этногенезі, Ұлы дала аумағындағы мемлекеттік және өркениет нысандарының эволюциясы және аса маңызды тарихи фактілер мен оқиғалар жиынтығының мәселелерін толық және объективті баяндауға негізделген қазіргі заманғы Отан тарихының концепциясын қалыптастыруға бағытталған. Ғылыми дүниетаным мен азаматтық ұстанымды қалыптастыратын қазіргі тарихтың негізгі оқиғалары туралы тарихи ұғымдарды жүйелеу. Полиэтникалық және поликонфессиялық қазақ қоғамын біріктіру үшін идеологиялық және рухани негіз құру қаралады.	5	ҚК1,
2	Философия	Курс оқушыларды қалыптастыруға бағытталған философия түсінігі әлемнің, оның негізгі бөлімдерінің, проблемалары мен әдістерінің, сондай-ақ өзін-өзі талдау және өзін-өзі реттеудің дағдылары, ғылыми-зерттеу қабілеттерін дамыту және интеллектуалды және шығармашылық әлеуетті қалыптастырудың ерекше нысаны ретінде. Ұлттық сәйкестікті сақтау проблемаларына ерекше назар аударылады, әділеттілік, қадір-қасиет пен еркіндік секілді негізгі идеологиялық ұғымдарды игеру және қоғамдық сананы жаңғыртудағы және қазіргі заманның ғаламдық проблемаларын шешудегі философияның рөлі.	5	ҚК2,
3	Шетел тілі	Шет тілін меңгеру шет тілін коммуникативтік құзыреттілікті дамыту үшін оның компоненттерінің жиынтығы бойынша міндеттерді белгілейді: сөйлеу қабілеті - сөйлеу	10	ҚК3,

		<p>белсенділігінің төрт негізгі түріндегі қарым-қатынас дағдыларын дамыту; тілдік құзыреттілік - жаңа тілдік құралдарды меңгеру(фонетикалық, емле, лексикалық, грамматикалық; әлеуметтік-мәдени құзыреттілік -өз елін және оның мәдениетін көрсету қабілетін қалыптастыру; оқу және когнитивті құзыреттілік - Тілдер мен мәдениеттерді өз бетінше зерттеу жолдары мен әдістерінде қол жетімді оқушылармен танысу .</p>		
4	Қазақ (орыс) тілі	<p>Тәрбиеу тілдің дамуына арналған танымдық орындауға қабілетті жеке оқушы, және коммуникативті іс-шаралар орыс тілінде жүргізіледі тұлғааралық, әлеуметтік, кәсіби, мәдениетаралық мемлекеттік бағдарламалар үштілділік және ұлттық сана, рухани жаңғырту жүзеге асыру тұрғысында байланыс. Тәртіп сөз сөйлеу түрлерінің табысты меңгеруін білдіреді деңгейге сәйкес дайындалады .</p>	10	ҚКЗ,
5	Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар (ағылшын тілі)	<p>Сандық технологиялар арқылы ақпаратты жинау және тарату жолдарын іздеу, ақпаратты сақтау және өңдеу процесін, әдістерін сыни бағалау және талдау қабілетін қалыптастыру. компьютерлік жүйелердің, операциялық жүйелер мен желілерді сәулет тұжырымдамалық негіздерінде мыту зерттеу. Желінің және веб-қосымшалардың дамуының тұжырымдамалары, ақпаратты қорғау құралдары туралы білім қалыптастыру.</p>	5	ҚК1,
6	Әлеуметтік-саясаттану білім модулі (әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану, психология)	<p>Әлеуметтану - қоғамды зерттейді, оның құрылымының ішкі механизмдерін және оның құрылымдарын дамытуды анықтайды (құрылымдық элементтер: әлеуметтік топтар, мекемелер, ұйымдар және топтар); әлеуметтік әрекеттердің құрылымы және халықтың жаппай мінез-құлқы, сондай-ақ, адам мен қоғам арасындағы қарым-қатынас, әлеуметтану әлеуметтік құбылыстарды түсіндіреді,</p>	8	ҚК2,

		<p>олар туралы ақпаратты жинайды және жинақтайды.</p> <p>Саясаттану - саяси ғылым, саяси құбылыстардың пайда болуы туралы заңдар (институттар, қатынастар, процестер), олардың жұмыс істеуі мен даму жолдары мен түрлері, саяси процестерді басқару әдістері, саяси сана, мәдениет және т.б. туралы.</p> <p>Мәдениеттану - бұл мәдениет феноменін түсінудің түрлі нұсқаларын ұсынатын ғалымдардың еңбектерінде табылған мәдениет, оның тарихы, мәні, жұмыс істеуі мен дамуы туралы үйрететін доктриналар. Бұдан басқа, мәдениеттанулық зерттеулер мәдениет мекемелерінің жүйесін зерттеумен айналысады, оның көмегімен адамның тәрбиесі мен білімін жүзеге асырады және мәдени мәліметтерді шығарады, сақтайды және таратады.</p> <p>Психология - бұл адамның психикасының жұмыс істеу тетіктерін зерттеу мақсаты. Ол әртүрлі жағдайларда адамдар мінез-құлқының үлгісін, нәтижесінде ой, сезім мен тәжірибені зерттейді. Психология - өзімізді тереңірек білуге, проблемаларымызды және олардың себептерін түсінуге, әлсіз жақтарымызды және күш-жігерімізді тануға көмектесетін нәрсе. Оның зерттеу адамның моральдық сипаты мен адамгершілігінің дамуына ықпал етеді.</p>		
Жоғары оқу орының компоненті				
7	Құқық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет	<p>Курстың бағдарламасы мемлекеттің және заңның пайда болуының негізгі теориялары, ерекшеліктері, пәні, әдістерін анықтау, қылмыстық, отбасылық, жер, қаржылық, салықтық, банктік, сақтандыру құқығы ретінде Қазақстан Республикасының заңнамасының салалары, конституциялық, әкімшілік, еңбек, азаматтық құқығы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама саласындағы студенттердің құқықтық сауаттылығын арттыру, сыбайлас жемқорлыққа қарсы көзқарас, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл стандарты, сыбайлас</p>	5	ҚК5, ОН 2, ОН 3, ОН6, ОН7, ОН9, ОН14

		жемқорлық көріністеріне төзбеушілік тудырады.		
	Экономика	Зерттеу пәнінің мақсаты Олар: экономикалық теорияның жалпы принциптерін ашу, егіншілік және түрлі деңгейлерде экономикалық агенттердің ұтымды мінез-құлық заңдылықтарын зерттеу, экономикалық даму принциптері мен заңдарын анықтау, негізгі экономикалық түсініктер мен категориялардың ашып көрсету.		
	Экология	«Экология» курсы жалпы экологияның негізгі тұжырымдамаларын көрсетеді, зерттейді экологиялық дағдарыстардың себептері, қоршаған ортаның ластануы, оқушылардың экологиялық сауаттылығын арттыру, экологиялық білім беру, экологиялық ойлауды қалыптастыру, Тірі қарым-қатынастарды талдау қоршаған ортаны қорғау организмдері, экологиялық білімнің құнын ашып көрсету шаруашылық және өзге де қызметтегі табиғи ресурстарды пайдалану қоғамның.		
	Кәсіпкерлік	Студенттердің теориялық, ғылыми және практикалық білім арқылы жаңа тауар жасау мен қызмет көрсету бойынша кәсіпкерлік қызметке дайындығын қалыптастыру. Студентке бизнес-жоспар дайындау мен кәсіпкерлік қызметті ұйымдастырудың бизнес-идеясын әзірлеуді үйрету.		
Базалық пәндер циклы ЖОО компоненті/Таңдау компоненті				
Жоғары оқу орының компоненті				
8	Математика	Математика курсы - маманның математикалық білімінің негізі. Секциялар (сызықтық алгебра, векторлық алгебра, аналитикалық геометрия және математикалық талдау элементтері) талдаудың заманауи әдістерін қамтиды және қолданбалы міндеттердегі математикалық әдістерді пайдалануға бағытталған.	5	ҚК8, PO1, PO5
9	Физика	Зат құрылымын терең түсіну, табиғат ғылымы мен ғылыми-техникалық прогрестің дамуын анықтайтын онда кездесетін құбылыстардың табиғаты. Физиканың басқа жаратылыстану ғылымдары мен	5	ҚК8, PO6

		байланысты пәндермен байланысы.Технологияның жаңа салаларын және жаңа технологияларды жасау мен дамытудағы физиканың рөлі .Техниканың физиканың дамуына әсері. Физикалық зерттеу әдістері: тәжірибе, гипотеза, эксперимент, теория.		
10	Химия	Химияның негізгі ұғымдары мен заңдары. Атомдық құрылым және мерзімді заң. Химиялық байланысЗаттың құрылымы. Химиялық термодинамика. Энергетикалық өнеркәсіп химиялық реакциялар. Өзіндік процестердің шарттары. Химиялық және фазалық тең салмағы. Химиялық кинетика.Реакция жылдамдығы және оны реттеу әдістері. Катализаторлар және каталитикалық жүйелер. Шешімдер. Redox реакциялары және электрохимиялық процестер.Металдардың коррозиясы.	6	ҚК8, ОН6
11	Табиғи тылсым құбылыстары	«Табиғи және табиғи құбылыстар» пәні 6В073100 «Тіршілік әрекетінің қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау» мамандығы бойынша студенттерге табиғи табиғат құбылыстары, оларды болжау және модельдеу әдістері, олардың салдары туралы, сондай-ақ қорғау шараларын таңдау және анықтау туралы терең білімді қалыптастырады.	4	ҚК9, ОН7, ОН14
	Жасанды апаттар	Өндірістегі жазатайым оқиғалардың себептері. Гидроқұрылғылардағы, көліктегі авариялар. Ірі авариялар мен апаттардың қысқаша сипаттамасы. Ірі авариялар мен апаттарды жою кезіндегі авариялық-құтқару жұмыстары.		
12	Техносферада қауіпсіздік	Техносферадағы қоғамдық қауіпсіздікті басқару құрылымы. Техносферадағы мемлекеттік қауіпсіздік және мемлекеттік қауіпсіздікті басқару принциптері. Қауіпсіздік қызметі саласындағы халықаралық құқық нормалары. Қазақстан Республикасындағы техосферадағы мемлекеттік	4	ҚК9, ОН6, ОН14

		қауіпсіздікті басқару субъектісі ретінде республикалық атқарушы органның еңбекті қорғау жөніндегі ведомствоаралық комиссиясы.		
13	Әлеуметтік қауіптер	Әлеуметтік қорғау жүйесі, әлеуметтік қамтамасыз ету, әлеуметтік кепілдіктер, әлеуметтік қолдау, әлеуметтік сақтандыру. Жалпы қызметкерлердің әлеуметтік қорғау жүйесінің сипаттамалары, әлеуметтік қамсыздандыру туралы заңның көздері, нормативтік-құқықтық актілердің мерзімде, ғарышта және қызметкерлер санаты бойынша, қызметкерлердің әлеуметтік қорғалуының қаржылық, құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері, әлеуметтік тәуекелдер жағдайында әлеуметтік қорғаудың негізгі механизмдері және т.б.	6	ҚК9, ОН10, ОН13
	Қауіпті факторлардың антропогендік көздері	Адам өмірінің жағдайлары (адам ағзасының ішкі ортасы), әдеттер, әлеуметтік экология, адамның кәсіби қызметі, көлік байланысы, табиғи орта. Техникалық жүйелер мен құрылғыларды пайдалану ережелерін бұзу, техникалық жетілмегендік. Табиғи ортаға антропогендік араласу, техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар. Әлеуметтік тәуекел. Әлеуметтік топтар. Экономикалық тәуекел. Өмір сапасы төмендеді. Өндірістік қауіптің жоғарылауы		
14	Инженерлік графика	«Инженерлік графика» кеңістіктік қиялдың және конструктивті-геометриялық ойлаудың дамуын қамтамасыз етеді, кеңістіктік нысандар мен байланыстарды кеңістіктің графикалық модельдеріне негізделген талдау және синтездеу мүмкіндіктері, нақты кеңістіктік заттар мен тәуелділіктер сызбалары түрінде жүзеге асырылады.	6	ҚК10, ОН5
Таңдау компоненті				
15	Теориялық және қолданбалы механика	Теориялық механика материалды нүктелік және механикалық жүйенің тепе-теңдігі туралы, нүктенің кинематикалық және динамикалық сипаттамалары, қозғалыстағы қатты және механикалық жүйе туралы білімді қалыптастырады; Тетіктер мен машиналарды жетілдіруге	6	ҚК10, ОН5

		механиканың жаңа жетістіктерін пайдалану туралы.		
	Инженерлік механика	Материалдар механикасы студенттердің осы ғылымның негізгі әдістері туралы құрылымдық элементтер мен машиналардың беріктігі есебінде механиканың секциясы, беріктік есептерін шешу бойынша дағдыларды меңгеру және оларды шешу алгоритмдерін жасау туралы студенттердің идеяларын қалыптастырады.		
16	Көлік құралдарының құрылымдық қауіпсіздігі	көлік құралдарының конструктивтік ерекшеліктері; белсенді қауіпсіздік; пассивті қауіпсіздік; апаттан кейінгі қауіпсіздік; экологиялық қауіпсіздік; қауіпсіздікті қамтамасыз ететін құралдар мен құрылғылардың инженерлік есептері; ережелер мен осы саладағы озық тәжірибелер. Көлік құралдары мен автокөлік құралдарының, сондай-ақ олардың құрамдас бөліктері мен тораптарының белсенді, авариядан кейінгі және өрт қауіпсіздігі тұрғысынан конструкциясын талдау; көлік құралдарының конструктивті қауіпсіздігі элементтерінің тиімділігін бағалау; көлік құралдарының конструктивті қауіпсіздігінің іргелі заңдылықтарын білуде, оларды қазіргі автомобиль техникасының нақты мәселелерін шешуде қолдану.	5	КК10, РО5
	Көлік құралдарының экологиялық қауіпсіздігі	«Көлік – Қоғам – Қоршаған орта» жүйесіндегі өзара әрекеттестіктің негізгі заңдылықтарын зерттеу және көліктегі экологиялық мәселелерді шешудің экологиялық тәсілдері туралы түсініктерді қалыптастыру. қоршаған ортаны қорғау (ҚҚ) саласындағы көлік кәсіпорындарына қойылатын талаптарды зерделеу. Құқықтық нормаларды, заңнамалық актілерді, қоршаған ортаны қорғау нормаларын, көлікте қоршаған ортаны қорғау жұмыстарын ғылыми ұйымдастыру принциптерін, көлік кәсіпорындарында пайдаланылған газдар мен сарқынды суларды тазалаудың заманауи әдістерін білу. Кәсіпорындағы қоршаған ортаның жай-күйін бағалауға және табиғатқа		

		антропогендік жүктемені азайту шараларын жоспарлауға мүмкіндік беретін кәліктің, әртүрлі технологиялық процестер мен қондырғылардың қоршаған ортаға әсерін анықтау үшін практикалық есептеу дағдыларын алу.		
17	Апаттар медицинасы	Табиғи экологиялық апаттардың сипаттамалары, адам жасаған апаттар мен апаттар, олардың халыққа әсері. Төтенше жағдайлардың адамға теріс әсер ету механизмі; тұлғаның рұқсат етілген теріс әсерлерін анықтаудың және стандартты деңгейлердің әдістерін; төтенше жағдайлардағы медициналық жағдайларды бағалау әдістемесі, медициналық жағдайды математикалық модельдеу және есептеулерді жүзеге асыру, төтенше жағдайларда апатқа ұшыраған тұрғындардың негізгі тамақтануын ұйымдастыру, бейбіт уақытта және соғыс уақытында төтенше жағдайларда зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету.	6	ҚК11, ОН7, ОН13
	Алғашқы медициналық көмек	Адам ағзасының өсуі мен дамуының жалпы заңдылықтары. Оңтайлы еңбек жағдайларын жасау және жұмыс істейтін адамның денесін қорғау үшін адамның құрылымын және ондағы жүретін физикалық процестерді білу қажет. Өмір мен денсаулықты сақтау - адамның қажеттілігі. Адам ағзасымен жалпы танысу. Жасуша, оның құрылысы және химиялық құрамы. Жасанды жасушаның қасиеттері. Дененің ішкі ортасы. Тіндер мен мүшелер. Ағзалар жүйесі. Тірек-қимыл жүйесі. Қаңқа туралы жалпы мәліметтер. Қаңқа, магистраль, аяқ-қол. Бас сүйегі Сүйек буыны. Бұлшықеттер туралы жалпы мәліметтер.		
18	Еңбек заңнамасы	Еңбек шарттары - еңбек ақысын төлеу, еңбек ақысын төлеу, жұмыс уақытын және демалыс уақыттарын, кәсіптерді біріктіру тәртібі (лауазымдары), қызмет көрсету аймағын кеңейту, уақытша болмаған қызметкердің міндеттерін орындау, еңбекті қорғау және еңбек гигиенасы, техникалық,	6	ҚК11, ОН1, ОН3, ОН8, ОН9

		өндірістік және тұрмыстық жағдайлар басқа тараптардың келісімі бойынша еңбек жағдайлары.		
	Тіршілік әрекетінің қауіпсіздігінің нормативтік және құқықтық негіздері	ТҚ туралы Қазақстан Республикасы заңдарының негізгі ережелері; ТҚ үшін мемлекетаралық стандарттар; тіршілік қауіпсіздігінің нормативтік-құқықтық базасы; қызметкерлер мен жұмыс берушінің негізгі құқықтары мен міндеттері; тіршілік қауіпсіздігі саласындағы мемлекеттік басқару функциялары; мемлекеттік инспекторлардың құқықтары мен міндеттері.		
19	Өндірістік санитария және еңбек гигиенасы	Еңбекті қорғау және гигиена негіздері тұтас алғанда. Ұйымдастыру-әдістемелік, нормативтік-техникалық және еңбек қауіпсіздігі мен гигиенасының құқықтық негіздері. Өндіріс ортасының зиянды факторларын анықтау. Жұмыстың ауырлық дәрежесін және қарқындылығын бағалау. Өнімділік және оның динамикасы. Еңбек процесін ұйымдастыру. Техникалық эстетика. Әйелдер жұмысының ерекшеліктері және жасөспірімдер.	5	ҚК11, ОН5, ОН7, ОН11, ОН12
	Өндірістік токсикология	Өндірістік токсикологияға кіріспе. Курстың мақсаты, мазмұны мен міндеттері, мамандар даярлаудағы рөлі. Экоотоксикологиялық, химиялық және токсикологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамалық актілері. Экоотоксикологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің ұйымдастырушылық және теориялық негіздері. Ұғымдар мен анықтамалар. экотоксикалық заттар. Адамның тіршілік ету жүйесіндегі экотоксикологиялық қауіптіліктің жіктелуі. Жедел және созылмалы улану. Уытты заттардың ұзақ мерзімді әсері. Уытты заттардың кумулятивті әсері және кумуляция түрлері. Улар мен радиоактивті заттардың шекті рұқсат етілген деңгейі		
20	Аграрлық сектордағы қауіпсіздік және экология негіздері	Аграрлық секторға тән теріс факторлар. Ұлттық экономиканың барлық салаларының, әсіресе агроөнеркәсіп кешенінің қызметіне	6	ҚК12, ОН1, ОН5, ОН10,

		<p>кері әсерін тигізетін тұрақсызэкологиялық жағдай. ең жоғарғыкәсіби тәуекелге байланысты.Агроөнеркәсіптік кешендегі өмір қауіпсіздігі проблемалары өткір әлеуметтік проблема болып табылады. Жоғары дәреже жарақаттар мен кәсіби аурулар,АӨК-нің өліміне әкелді .Санитарлық-гигиеналықнормаларға және қауіпсіздік техникасына қойылатын талаптар .Өндірістік жарақаттар мен өнеркәсіптік жарақаттардың өсу қарқыны</p> <p>АІС. Ауыл шаруашылығы секторының қызметкерлері мен қызметкерлерінің еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғауды қамтамасыз ету - елдің ұлттық қауіпсіздігініңбасты проблемаларының бірі .</p>		ОН13
	Өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз етудің экономикалық негіздері	«Электр қауіпсіздігі негіздері» пәнін оқытудың мақсаты студенттердің электр тогының зияны туралы түсініктерін қалыптастыру. Электр көзінің адам ағзасына әсері, токтың адам ағзасы арқылы өтетін жолы, электр тогының ауырлық дәрежесінің қоршаған орта жағдайларына тәуелділігі зерттелген. Электр тогының соғуынан жеке және ұжымдық қорғау. Қорғаныс жерге қосу және жерге қосу.		
21	Әлеуетті қауіпті технологиялар мен өндіріс	Технологиялық процестердің қауіпсіздігін бағалау. Кешенді пайдалану мақсатында минералдық шикізаттың қасиеттері, тау-кен өндіру және өңдеу. Дамып жатқан салаларда технология және өндіріс процестері. Қауіпсіздікті бағалау, Технологиялық схемалар мен есептеулердің қауіпсіздігі мен экологиялық дұрыстығын қамтамасыз ету бойынша шешімдер қабылдау. Өндірістік апаттар мен апаттардың ықтимал теріс әсерлерін болдырмау.	6	ҚК12, ОН5, ОН10, ОН12
	АӨК қауіпсіздік техникасы	Кіріспе «Негізгі өндіріс технологиясының негіздері» пәні, оның құрамы мен мазмұны. Пәннің мақсаты мен міндеттері, еңбек қауіпсіздігі мен өмір салтын		

		қамтамасыз ету үшін инженерлерді даярлау жүйесіндегі орны. Курстың ғылыммен, қолданбалы және арнайы пәндермен байланысы. Негізгі салалар технологиясындағы ғылыми-техникалық прогресс және ондағы отандық ғалымдар мен инженерлердің рөлі.		
22	Ұжымдық және жеке қорғаныс құралдары	Жеке және ұжымдық қорғанысты жіктеу. Әр түрлі ЖҚҚ кластарын тағайындаңыз. МЕМО қызметкерлері мен халықты қамтамасыз етуді ұйымдастыру. Жеке тыныс алу органдарын қорғау құралдары (RPE). Сүзгі маскасы. Тыныс алу аппаратын оқшаулау. Өндірістік газ маскасы. Респираторлар. Тері қорғанысын оқшаулау (костюмдер). Тері сүзгіші агенттері .	6	ҚК13, ОН7, ОН10, ОН11, ОН13
	Арнайы киім	Жылу балансы, адамның әл-ауқатына әсері. Жылу және жылу беру сипаттамалары. Жылулық күйдің және бағалау санатының көрсеткіштері. Микроклимат кеңістіктегі кеңістікте. Киімге арналған гигиеналық талаптар. Тоқыма материалдарының физикалық және гигиеналық қасиеттерінің негізгі көрсеткіштері. Суықтан қорғау үшін киімдерді жобалаудың негізгі принциптері. Тұрмыстық арнайы киімнің жылу кедергісін есептеу. Киімдерді қорғаудың негізгі принциптері жылу Подкосте ауа алмасу процесін модельдеу. Арнайы киімді жобалаудың негізгі принциптері . Киімді физиологиялық және гигиеналық бағалау әдістері .		
23	Радиациялық, химиялық және биологиялық қауіпсіздік негіздері	Радиациялық қауіпсіздік, сәулелену түрлері, радиациядан қорғау, организмге қажетті химиялық элементтердің қауіпсіздігі. Дене үшін қажетті биологиялық өнімдердің қауіпсіздігі. Биологиялық улардың құндылықтары. Бейорганикалық химиялық заттардың таралу қаупі. Органикалық химиялық заттардың таралу қаупі . Химиялық токсинді заттардың түсуі мен таралу ерекшеліктері . Биологиялық улы	6	ҚК13, ОН5, ОН10, ОН11, ОН13

		заттарды қабылдау және бөлуерек-шеліктері. Су қоймаларынулы химикаттармен ластанудан қорғау . Өмір сүру ортасын биологиялық және химиялықтардан қорғау . Биологиялық уланудың антидот терапиясының негіздері.		
	Өндірістік қалдықтардың химиясы	Түсті металдарды өндіруге арналған шикізаттың күрделі сипаты. Полиметалл шикізаты, перспективалары және оларды кешенді өңдеу мүмкіндігі. Қалдықтардың сипаттамасы және номенклатурасы минералды-шикізат кешенін, олардың салаларда қолданылуын ескере отырып. Жасанды шөгінділерді қалыптастыру. Қазіргі заманғы технологияларды қайта өңдеу. Өндірістік қалдықтардың негізгі түрлері (шлак, шлам, шаң, аралық өнім), олардың құрамы, саны, пайдаланылуы және өңделуі. Қалдықтарды шығару, ауыр түсті металдарды өңдеу және пайдалану.		
24	Өрт қауіпсіздігі	Өрт және жарылысты қорғау. Автоматты өрт сөндіру құралдары. Ескерту. Мұнай-газ саласында өрт сөндірудің ерекшелігі. Құрылыс құрылымдарының өртке қарсы тұруы. Отқа төзімділігін арттыру әдістері. Өрт, жарылыс және жер сілкінісі кезінде адам өміріне қауіпті факторлар. Жанудың және өрттің нақты қызуы. Жылу радиациясының қарқындылығы. Өрт және технологиялық процестердің жарылысы, ғимараттар мен құрылыстар. Өрттің таралуын шектеу. Өнімді жарылыс және өрт қауіптілігі бойынша санаттау. Ғимараттар мен құрылыстардың пайдалану әдісінен жіктелуі. Ғимараттар мен құрылыстардың өртке қарсы тұрақтылығын жақсарту жолдары.	5	ҚК13, ОН5, ОН6, ОН11, ОН12
	Өртке қарсы қызметті ұйымдастыру	Массаждық өрттермен айналысқанда және аймақтың радиоактивті ластануы жағдайында өрт сөндіру бөлімшелерінің әрекеттерінің		

		<p>ерекшеліктері. Реактордың қалыпты жұмыс істеу кезеңінде және объектіде жазатайым оқиғалар болған жағдайда аймақтарға бөлу және бақылау. Радиациялық апаттардың жіктелуі және сатылары. Жоғары радиация жағдайында өртті сөндіру және авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу. Жылудағы массаға қарсы күрес. Өрт сөндіру және құтқару жұмыстарын жүргізу үшін психологиялық дайындық және қауіпсіздік шаралары. Химиялық инфекцияның ошақтарын жою кезінде ПОҚ ГО күштері мен құралдарының әрекеттерінің ерекшеліктері. Химиялық инфекцияның ошақтарын жою кезінде ПОҚ ГО күштері мен құралдарының әрекеттерінің ерекшеліктері.</p>		
25	Авариялық-құтқару ісі	<p>Құтқарудың ұйымдық негіздері. Құрғақ ғимараттардың қиылысындағы шұңқырларды (өтпелерді) жою үшін құтқару жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру және технологиясы. Бөгеттің ғимараттар мен элементтерінің құрылымдарын құлату және күшейту, жер сілкінісінің әсері. Изделетін және шығарылған. Табиғи апаттарды жою бойынша құтқару жұмыстары. Ғимараттардың бұзылу жағдайында авариялық-құтқару жұмыстары кезінде қауіпсіздік шаралары. Төтенше жағдайда әрекет етуді жоспарлауды ұйымдастыру. күштерді пайдалану және СРЕ тәртібі DSTV Гр құтқару жұмыстарын жүргізуге azhdanskoу Қорғаныс. Төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою жөніндегі мемлекеттік жүйенің іс-шараларын инжинирингтік қолдау.</p>	5	ҚК13, ОН6, ОН11, ОН7, ОН13
	Төтенше жағдайларда көлік және байланыс	<p>Құтқару техникасы және базалық машиналар туралы жалпы ақпарат. Машина бөлшектері. Жалпы мақсаттағы механизмдер. Тасымалдау және тиеу машиналары. Көтергіш машиналар мен механизмдер. Жерге орналастыру машиналары. Қолмен машиналар. Құтқару техникасы мен негізгі машиналардың жұмыс істеу негіздері. Автокөлік туралы жалпы</p>		

		ақпарат. Автомобильді пайдалану. Темір жол, су және әуе көлігі. Авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу кезінде көлік құралының өзара әрекеттесуі. Логистика мен коммуникациялар. Байланыс құралдары. Болашақ байланыстар.		
26	Тіршілік қауіпсіздігі саласындағы құжаттама және қағазбастылық	«БЖ-да құжат айналымы және іс жүргізу» пәні 6В11201-БЖиЗОС мамандығында оқитын жоғары оқу орындарының студенттеріне арналған. Онда келесі негізгі материалдар бар. Әкімшілік құжаттарды рәсімдеу. Алқалы органдардың қызметін құжаттау. Кадрлармен жұмыс құжаттамасы. Жұмыс процесін ұйымдастыру. Құжаттарды рәсімдеу. Құжаттардың орындалуын бақылауды ұйымдастыру. Құжаттарды сақтауды ұйымдастыру. Істерді мұрағатқа тапсыру.	5	ҚК14, ОН1, ОН2, ОН8, ОН14
	Төтенше жағдайлар кезіндегі персоналды қорғау және басқару.	Төтенше жағдайлардағы адамның әрекеті. Топтық психологияның ерекшеліктері. Ерекше психикалық жағдайлар. Объектінің қызметкерлерін қауіп және төтенше жағдайлар туындаған кезде қорғау бойынша шараларды жүзеге асыру. Ұйымдардың тұрақтылығы. Төтенше жағдайлардың алдын алу және жою үшін материалдық қамтамасыз етудің мемлекеттік резервін құру және жоспарлау. Төтенше жағдайлардың алдын алу және жою үшін ведомстволық және жергілікті материалдық қамтамасыз етуді жоспарлау және құру.		
Кәсіптік пәндер циклы ЖОО компоненті				
Таңдау компоненті				
27	Өнеркәсіптік қауіпсіздікті техникалық реттеу	Өнеркәсіптік қауіпсіздікті техникалық реттеудің құқықтық негіздері, техникалық реттеудің негізгі мақсаттары мен қағидаттары. Мемлекеттік техникалық реттеу жүйесінің құрылымы. Техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органның құзыреті. Техникалық реттеу саласындағы мемлекеттік органның құзыреті. Қазақстан Республикасының мемлекеттік стандарты және стандарттау негіздері. Өлшеу құралдарының метрология негіздері,	6	ҚК14, ОН4, ОН10, ОН12, ОН13

		<p>классификациясы және метрологиялық сипаттамалары. Сертификаттаудың теориялық және ұйымдастыру аспектілері. Техникалық регламенттер: тұжырымдама және мәні. Техникалық регламенттерді қолдану. Техникалық регламенттерді әзірлеу және қабылдау тәртібі. Техникалық регламенттерді өзгерту және күшін жою. «Жүк көтергіш машиналардың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенті. Техникалық регламент «Жабдықтың қауіпсіздік талаптары,қысыммен жұмыс істейтін «. «Ыстық су қазандары мен бу қазандықтары үшін қауіпсіздік талаптары» техникалық регламенті. Технологиялық құбыржолдарын пайдалану үшін өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары</p>		
	<p>Бақылау және өлшеу әдістері мен құралдары</p>	<p>Өлшеу құралдарының түрлері; шаралар, өлшеу құралдары мен керек-жарақтары; өлшеу құралдарының сипаттамасы (параметрлері, қасиеттері, рационалді және жіктелуі); өлшеу құралдарын тексеру және тестілеу; тексеру тапсырмалары; сынақ схемалары; калибрлеу және ведомстволық калибрлеу ; өлшеу әдістері мен принциптері; өлшенген мәнді қайта құру; әр түрлі өлшеу принциптеріне негізделген талдау әдістері; микроклимат параметрлерін бақылау құралдарын, желдету жүйелерін, шаң мен газды, шаң мен газды жинау жүйелерін; Атмосфералық ауаның, қалдықтардың және табиғи сулардың, ауыз судың жай-күйін бақылауға арналған құралдар; Жарықты, шуды, дірілді және адамның қорғау тиімділігін бақылау құралдары.</p>		
28	<p>Техникалық жүйелердің сенімділігі және тәуекелді басқару</p>	<p>Техникалық жүйелердің сенімділігіндегі негізгі тұжырымдамалар, іркілістер, сенімділік сандық көрсеткіштері, сенімділік теориясында қолданылатын заңдар. Адамның сенімділігі мәселелері. Климаттық факторлардың сенімділігіне әсері. Сенімділік өлшемдері, индикаторларды таңдау,</p>	6	<p>ҚК14, ОН4, ОН6, РО12,О Н13</p>

		ақпарат жинау және оны өңдеу әдістері. Сенімділік қызметін ұйымдастыру, тәжірибелік бағалау, тәуекелдер теориясы және тәуекелдерді басқару.		
	Техникалық жүйелердің сенімділігін талдау	Пәннің міндеті, инженерлерді оқыту жүйесіндегі орны. Негізгі және қосымша әдебиеттер. Кешенді жүйелердің негізгі ерекшеліктері. Жүйенің функционализациясы. Функция процестерінің математикалық сипаттамасы. Технологиялық жүйелерді басқару. Басқару процестерінің мәні. Басқару органы және басқару объектісі Адам қызметінің объектілерін талдаудың жүйелік тәсілдері. Мәселені шешудің шарттары мен құралдары. Физикалық-техникалық жүйелерді зерттеу. Жүйелік тәуекелді талдау, қауіпсіздікке жүйелі көзқарас. Тәуекелдерді талдаудың дәстүрлі жүйесі.		
29	Өндірістік объектілердің қауіпсіздігін декларациялау	Қазақстанның өнеркәсіптік қауіпсіздігі үшін заңнамалық база. «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы. Негізгі ұғымдар. Өндірістік объектінің қауіпсіздік декларациясын әзірлеу үшін заңнамалық база. Қауіпті өндірістік объектілердің тізімі және олардың сипаттамалары. Өнеркәсіптік қауіпсіздікке қойылатын негізгі талаптар. Әлемдік практикадағы ең ірі өнеркәсіптік апаттар Табиғи-климаттық жағдайлардың және кәсіпорындардың жазатайым оқиғалардың пайда болуы мен дамуына орнын анықтауы.	5	ҚК15, ОН4, ОН10, ОН12, ОН13
	Объектіні азаматтық қорғауды ұйымдастыру	Азаматтық қорғаныс жүйесінің құрылымы. Табиғи апаттар, апаттар, апаттар кезінде ұйымдағы мүмкін жағдайды бағалау. Өндірістік персонал мен химиялық, радиациялық, жарылыс және өрт қауіпті кәсіпорындарда материалдық-техникалық жабдықтарды қорғауды ұйымдастыру. Табиғи апаттар, авариялар мен апаттардың зардаптарын жою бойынша дозиметриялық және химиялық		

		мониторинг, құтқару және басқа да шұғыл жұмыстарды ұйымдастыру және жүзеге асыру. Қызметкерлерді, қызметкерлерді және олардың отбасыларын эвакуациялау. Қорғаныс мекемелері ұйымдарда, олардың жабдықтарында бар. Жеке қорғану құралдарын жинақтау тәртібі, оларды сақтау және беру ережелері. Төтенше және азаматтық қорғаныс мүддесінде ұйымдарда хабарлау мен хабарлаудың тәртібі мен әдістері.		
30	Эргономика және техникалық эстетика	Жұмыс ортасын адам денесінің мүмкіндіктеріне бейімдеу мәселелері. «Адам - еңбек құралы - жұмыс ортасы» жүйесі және оның оңтайландыру бойынша ұсыныстары. Технологиялық процесстерді автоматтандыру және механикаландыруды енгізудегі эргономиканың рөлі. Өнеркәсіптік қауіпсіздік техникасы эстетикасы.	6	ҚК15, ОН1, ОН6, ОН8, ОН14,
	Құтқару қызметінің жұмысын ұйымдастыру	«Құтқару қызметтері» басым төтенше - зардап шеҚКен аудандардағы адамдар мен материалдық құндылықтарды құтқару және төтенше жағдайлардың одан әрі дамуына жол бермеу, сондай-ақ инженерлік желілердегі авариялардың жойылуына қатысуға көмектесу. Халықты қоқыста іздестіру және құтқару, ғимараттар мен құрылыстарды жою аудандары. Зардап шеҚКен адамдарды зардап шеҚКен ауданнан алғашқы көмек және эвакуациялау, жоғары токсинді заттардың ағып кетуіне байланысты төтенше жағдайлардың дамуын болдырмау және сынапты және агрессивті сұйықтықтардың (қышқылдар, сілтілер және т.б.). Мемлекеттік өртке қарсы қызмет қызметкерлері, шұғыл медициналық қызмет көрсету, қоғамдық тәртіпті қорғау, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықтың шұғыл қызметтері және төтенше жағдайларды жоюға қатысатын басқа да құрылымдар.		
31	Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша	Бухгалтерлік есеп, бағалау, сертификаттау, рационализация және жұмыс орындарын жоспарлауды ұйымдастырудың формалары мен	5	ҚК15, ОН6, ОН7, ОН10, ОН12,

	аттестациялау	әдістері. Шығармашылық, мақтанышпен жұмысқа деген көзқарастарын қамтамасыз ету және дамыту. Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау туралы ереже. Сертификаттауды талап ететін жұмыстарды анықтау. Жұмыс ортасының параметрлері. Жұмыс орындарын бағалауға арналған аспаптар мен жабдықтар. Еңбектің ауырлығы мен монотондылығын есептеу. Жұмыс орындарын сертификаттау жөніндегі комиссияның құрамы.		ОН13
	Төтенше жағдай салдарын жою	Төтенше жағдайларды Төтенше жағдайлар министрлігінің аумақтық және ведомстволық кіші жүйелерінің күштері мен құралдарымен жою; олардың пайда болған объектілері. Төтенше жағдайлар мен Төтенше жағдайлар министрлігінің аумақтық органдарының ауқымы. Қазақстан Республикасының төтенше жағдайлар жөніндегі орталық органы. Тиісті көмек көрсету туралы шешім. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін, Қазақстан Республикасының азаматтық қорғаныс әскерлерін, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тарту. Табиғи апаттар мен ірі өндірістік авариялардың зардаптарын жою процесі. Инженерлік-құтқару-құтқару жұмыстарының көлемі. Ұзақ уақытқа созылған жағдай және қайтадан әсер ету қаупі, сондай-ақ зардап шеКкендерге қысқа мерзімде көмек көрсету қажеттілігі. СНАВР іске асыруды ұйымдастыру және жүйелілігі. Құрылымның түрлері, жұмыс түрлері, зақымдану сипаты, технологиялардың болуы. Құтқарушыларға дайындық, жыл мен күннің уақыты, ауа-райы жағдайлары және СНАВР-ға әсер ететін басқа да факторлар.		
32	Еңбекті қорғауды басқару жүйесі	Салауатты және қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау қағидалары. Еңбекті қорғаудың кәсіптік және әлеуметтік қызметіндегі ұйымдастырушылық және	5	ҚК16, ОН1, ОН6, ОН7, ОН10,

		<p>басқарушылық әдістер. Еңбекті қорғаудағы кәсіподақтардың рөлі. Еңбекті қорғауды бақылау жүйесі. Техносфераның қауіпсіздігі саласындағы қазіргі нормативтік-құқықтық жүйе. Қалыпты жағдайда және төтенше жағдайлар кезінде әртүрлі өндірістік процестердің қауіпсіздігін ұйымдастырудың негіздері. JFC-тің Еңбек кодексінің техносферадағы қауіпсіздікті басқару жүйесіне қойылатын талаптары.</p>		ОН13
	Қоршаған ортаны инженерлік қорғау	<p>Экологиялық инженерияның негізгі ұғымдары. Экологиялық инженерияның объектілері, принциптері мен әдістері. Экологиялық жүйелер. Қоршаған ортаның ластану және зақымдалу түрлері. Биологиялық салаға адамның араласу түрлері. Экологиялық инженерияның негізгі экологиялық аспектілері. Қоғам және қоршаған орта. Өндірістің және табиғи ортаны өзара әрекеттестігі. Жеке адамның экологиялық мәселелерін шешу өндірістер. Экологиялық проблемаларды шешудің кешенді тәсілі. Кешенді тәсілдің принциптері. Энергияны үнемдеу. энергия үнемдеудің негізгі бағыттары. Энергия тиімділігі. Энергетика саласындағы қазіргі заманғы шағын қалдықтар технологиялары. ҚТҚ және АЭС пайдалану. Өндіріс және тұтыну қалдықтары. Атмосфералық ауаны ластанудан қорғау. Су ресурстарын қорғау. Биоресурстарды қорғау. Өндірістік қалдықтарды сақтауда қоршаған ортаны қорғау. Қоршаған ортаны ластанудан қорғау.</p>		
33	Қызметкерлерді әлеуметтік қорғау	<p>Әлеуметтік қорғау жүйесі, әлеуметтік қамсыздандыру, әлеуметтік кепілдіктер, әлеуметтік қолдау, әлеуметтік сақтандыру. Қызметкерлерді әлеуметтік қорғау жүйесінің жалпы сипаттамалары, әлеуметтік қорғау заңдарының көздері, нормативтік актілердің уақытында, ғарышта және жұмысшылар санатына</p>	5	ҚК16, ОН1, ОН3, ОН5, ОН8, ОН9, ОН14

		әсері, жұмыскерлерді әлеуметтік қорғаудың қаржылық, құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері, әлеуметтік тәуекелдер жағдайында әлеуметтік қорғаудың негізгі механизмдері және және т.б.		
	Экологиялық сараптама және қоршаған ортаға әсерді бағалау	Әдістемелік, құқықтық және нормативтік-құқықтық база және қоршаған ортаға әсерді бағалау принциптері. ҚОӘБ әзірлеу үшін теориялық және құқықтық негіз. Қоршаған ортаға әсерді бағалау әдістері. Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі шараларды әзірлеу. ҚОӘБ шеңберінде жобалық құжаттаманы сараптау.		
34	Қызметкерлерді іріктеу және кәсіби даярлау	Жаңа қызмет бойынша оқыту іс-шаралары; кадрлық резервпен жұмыс істеу (талаптарды анықтау, кадрларды іріктеу және тағайындау, оқытудың негізгі бағыттары және тиісті іс-шаралар); кадрлармен жұмыс істейтін менеджерлер мен қызметкерлерді іріктеу, оқыту және біліктілігін арттыру; зерттеушілер мен мамандарды даярлау және біліктілігін арттыру; болашақ қажеттіліктерге негізделген оқыту мен біліктілігін арттыруға арналған персоналдың бағыты; мектептер мен университеттердің түлектерімен жұмыс істеу; қайта даярлаудың және қызметкерлердің біліктілігін арттырудың арнайы формалары; қызметкерлермен алмасу үшін байланыстар орнату; төменгі деңгей-дегі менеджерлерді (магистрлерді) оқыту; қарапайым орындаушылар-дың біліктілігін арттыру және оқыту; оқыту және қайта даярлау бағдарламаларының болжалды мазмұны; көшбасшылықты оқыту мен қайта даярлаудың бірлігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар.	7	ҚК16, ОН2, ОН8, ОН9, ОН14
	Табиғатты қорғау жұмысын ұйымдастыру және мониторингілеу	Экологиялық-экономикалық жүйелерді модельдеу. Мониторинг жүйелері үшін негізгі ақпаратты алуға арналған жүйелер. Экологиялық және экономикалық мониторингтің аймақтық жүйелері. Мониторинг кәсіпорынның экологиялық қызметін басқару құралы ретінде. Сауда		

		квоталары бойынша нарықтық механизмдерді іске асыратын жобалар мен бағдар-ламалардың мониторингі. Экологиялық басқарудың экологиялық-экономикалық моделі және қоршаған ортаға және халықтың денсаулығына технологиялық әсер ету. Қадағалау жүйелерін ұйымдастыру. Табиғи сулардың ластануын бақылау. Топырақтың ластануына бақылау жасау, ауаның ластануын бақылау. Интенсивті антропогендік әсер аймағында жер үсті экожүйелерінің мониторингі, кәсіпорында қоршаған ортаны басқару құрылымы. Экологиялық қызметті реттеу. Қоршаған ортаны жоспарлау.		
35	Еңбек физиологиясы және психологиясы	денсаулық және қауіпсіздік саласындағы психофизиологиялық факторлардың рөлі ысқырыққызметінің. Еңбек физиологиялық негізі. Орталық жүйке жүйесінің физиологиясы. Сана мен ойлау. Жұмыс Еңбектің ауыртпалығы мен шиеленісі. Еңбек физиологиясының негіздері, шаршау және алдын алу. Жұмыс психологиясының әдістері мен құралдары. Жұмыс күшінің ұйымдастырушылық дамуы. Еңбек ұжымы. Жеке тұлғаның және команданың психологиясы. Жұмыс күшініңкөшбасшылығы.	7	ҚК16, ОН1, ОН2, ОН6, ОН7, ОН10, ОН13
	Бүлінген жерлерді қалпына келтіру	Жойылған топырақтардың ұлттық экономикалық құндылығын қалпына келтіруге, олардың өнімділігін қалпына келтіруге және бүкіл қоршаған орта жағдайын жақсартуға бағытталған іс-шаралар кешені. Бүлінген жерлерді техникалық және биологиялық қалпына келтірудің реті. Инвентаризация, сәйкестендіру, есепке алу және картаға түсіру, аумақты анықтау және сапа деңгейін белгілеу. Бұзылған жерлерді рекультивациялау ағыттары. Ауыстырылған жерлерді қалпына келтіру және мақсатты пайдалану. Ауылшаруашылық бағыты, рекреациялық бағыт, су шаруашылығы, жаңа ауыл		

		шаруашылық жерлерін құру.		
--	--	---------------------------	--	--